

SĂPĂTURILE executate în anul 1958 la Alba Iulia s-au desfășurat între 22 și 29 octombrie, în continuarea celor din 1956 și 1957, pe « Podeiul » de la sud de Cetate, în cimitirul orașului antic Apulum. S-au săpat trei suprafețe mai mici ($B = 24 \times 4$ m, $C = 16 \times 3$ m, $D = 16 \times 3$ m), care au fost plasate în apropierea imediată a suprafeței A și a secțiunii V, efectuate în 1956. În afară de aceste trei suprafețe, s-a mai trasat o secțiune ($XIII = 18 \times 1$ m), situată în partea dinspre Partoș a « Podeiului », la distanță de 35 m spre sud de capătul secțiunii VII din 1956, cu scopul de a urmări întinderea cimitirului în această parte. Dacă în cuprinsul secțiunii XIII, poate întâmplător, nu s-au găsit morminte — fapt din care ar rezulta că înmormintările nu au ajuns pînă acolo — în schimb, în suprafețele B, C, D s-au descoperit alte zece morminte, opt de incinerare și două de inhumație, cu care numărul total al mormintelor dezvelite din 1956 încoace, în cimitirul de la sud de Cetate, se ridică la 58.

Mormintele de incinerare (M 49, M 50—M 57), de altfel cele mai numeroase, sînt de tipul celor descoperite în anii precedenți (fig. 1). Ele au, cu o singură excepție (M 51), groapa de formă ovală (M 49, M 52—M 54) sau rotundă (M 55—M 57), cu marginile ușor albiate. Adîncimea gropilor sepulcrale este în general mică, ea oscilează între 0,42 și 0,70 m de la nivelul actual al terenului. Aceasta înseamnă că profunzimea lor inițială era și mai redusă, dacă scădem vreo 15—20 cm de depuneri ulterioare peste nivelul antic al pămîntului. Adîncimea cea mai mică (0,42—0,43 m) se constată în general la mormintele cu groapa rotundă și de dimensiuni mai mici (M 55—M 57). Deși mai rar, adîncime tot așa de mică (0,45 m) se constată totuși și în cazul gropilor sepulcrale ovale (M 52). Lungimea și lățimea gropilor ovale variază între 1 și 1,25 m, iar cele rotunde au diametrul cuprins între 0,55 și 0,80 m. Mormintele de incinerare, orientate fără nici o regulă față de punctele cardinale, apar foarte sărăcicioase sub raportul inventarului. Din opt morminte numai unul (M 57) era prevăzut cu elemente de inventar funerar: o monedă de bronz de la Hadrian, două vâscioare romane provinciale și o lucernă fragmentară. În restul mormintelor s-au găsit doar oase umane calcinate, foarte fărîmițate, cărbune și, uneori, cîte două-trei cioburi de vase romane provinciale, a căror apartenență la mormintele propriu-zise nu este întru totul asigurată, ele putînd ajunge acolo din pămîntul cu care s-au astupat gropile sepulcrale. În general, mormintele se găsesc pe locul unde s-a făcut incinerarea cadavrului, fapt dovedit de înroșirea marginilor gropii, care adesea au aspectul unei cruste de pămînt ceramicizat. Dintre mormintele de incinerare trebuie relevat unul (M 51), care, pe lângă elementele obișnuite,

* Colectivul a fost format din: M. Macrea, responsabil, D. Protase și Gh. Arion.

are groapa paralelipipedică, nu ovală, iar pereții lipiți și fățuiți frumos cu lut galben, înaintea arderii defunctului, particularitate întâlnită acum pentru întâia oară.

Cele două morminte de înhumare (M 50 și M 58), primul orientat cu capul spre nord și picioarele spre sud, iar al doilea cu capul spre vest și cu picioarele întinse spre est, au apărut printre mormintele de incinerare, la adin-

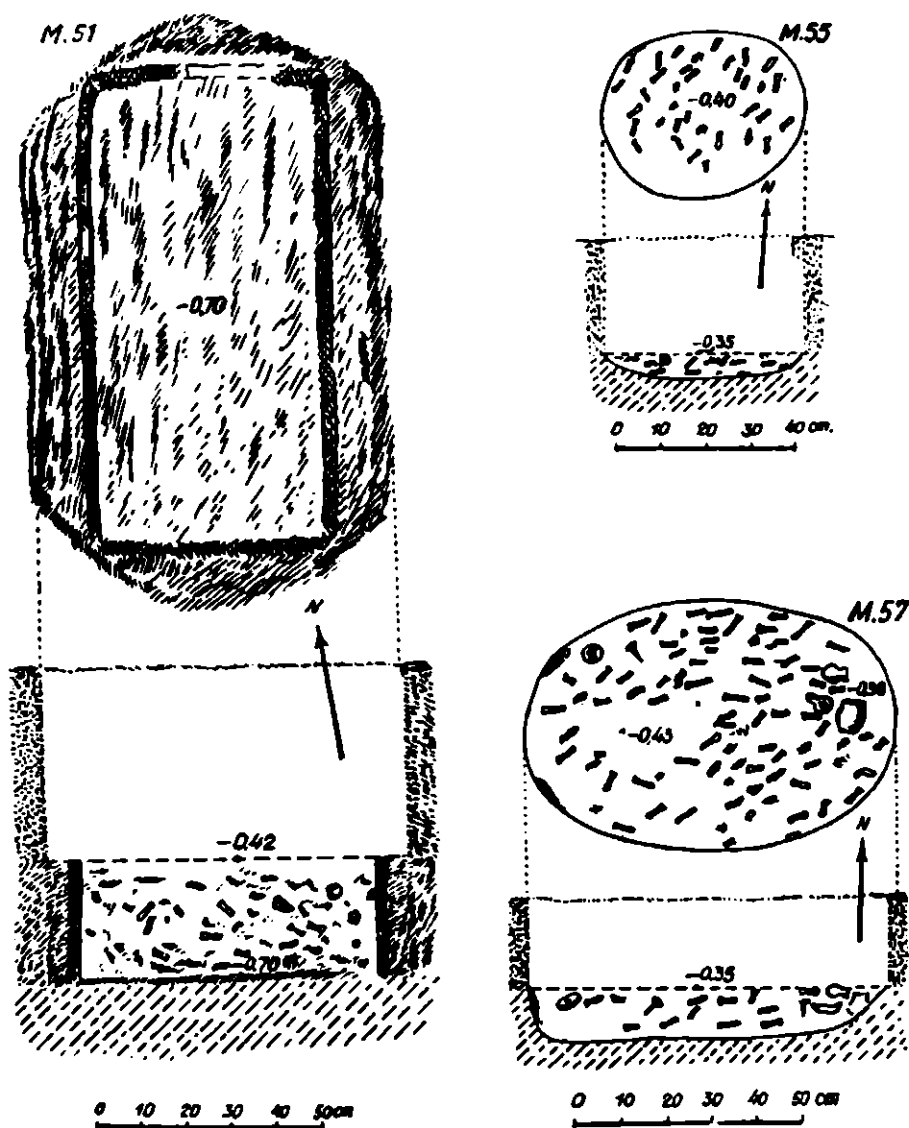

Fig. 1. — Alba Iulia. Morminte de incinerare.

cime de numai 0,60—0,70 m. Nu se poate sigur stabili dacă ele au avut ori nu cosciug de lemn, întrucât în lăuntru mormintului nu s-au păstrat nici un fel de indicii în acest sens. Unul dintre morminte, parțial răvășit (fig. 2), avea următoarele piese de inventar: mărgel mari de pastă, albe-verzui, în formă de pepene, un mic obiect cruciform de bronz, un piron și multe ținte de fier. Gruparea acestor ținte lângă șoldul sting al defunctului și în regiunea toracică, pînă spre git, oferă indicația că ele nu provin de la încălțăminte, nici aici și nici în mormintele de incinerare, unde aceste piese sînt frecvente și unde asemenea precizare nu se poate face, ci, mai degrabă, de la o centură sau traistă de piele.

Și acum, ca și în timpul cercetărilor din anii 1956—1957, s-a observat gruparea mormintelor de incinerare într-o anumită parte a cimitirului, distinctă de zona mormintelor cu sarcofag de cărămidă. Acest fapt nu are o semnificație cronologică, deoarece mormintele de incinerare, pe baza monedelor și a altor obiecte de inventar, s-au dovedit a fi contemporane cu cele de înhumare. Este

Fig. 2. — Alba Iulia. Mormint de inhumație (M 50).

mult mai probabil ca această separare pe sectoare a cimitirului să aibă la bază criterii de ordin social sau etnic.

În privința atribuirii etnice a mormintelor de incinerare din cimitirul orașului Apulum, săpăturile din 1958 nu au furnizat elemente noi. În afară de varianta arătată a ritului cremațiunii, care nu este specifică numai Daciei romane, întrucât ea apare și la Aquincum și Savaria în Pannonia, nu sîntem în posesia unui material documentar peremptoriu pentru atribuirea acestui tip de morminte populației dacice din perioada dominației romane. S-ar putea ca sub această variantă rituală să se ascundă și elemente autohtone, dar dovada materială încă nu există.

D. PROTASE

РАСКОПКИ В АЛБА ЮЛИИ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

В 1958 г. были продолжены раскопки 1956—1957 гг. на могильнике античного города Апулум, расположенном в пункте «Иудей» к югу от крепости. Были раскопаны еще десять погребений — восемь с трупосожжением и два с трупоположением, — вместе с которыми общее количество погребений, раскопанных на этом могильнике начиная с 1956 г., достигает 58.

Погребения с трупосожжением, находящиеся на одном из участков могильника, расположены, в основном, на месте сожжения трупа; ориентировка их произвольна; ямы неглубоки и имеют овальную или круглую форму; предметы инвентаря найдены лишь в одном погребении.

Погребения с трупосожжением относятся ко II в. н.э. Погребения с трупоположением без саркофага также датируются этим временем.

Исходя из данных, относящихся к ритуалу, погребения с трупосожжением можно отнести к автохтонному дакийскому населению периода римского владычества, однако материальных доказательств этого пока не имеется.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Алба Юлия. Погребения с трупосожжением.

Рис. 2. — Алба Юлия. Погребения с трупоположением (М 50).

LES FOUILLES D'ALBA IULIA

RÉSUMÉ

Les fouilles de 1958 ont continué celles pratiquées en 1956—1957 dans la nécropole de l'antique ville d'Apulum, nécropole située au lieu dit Podei, au Sud de la citadelle. On y a encore découvert dix tombes, dont huit à incinération et deux à inhumation, ce qui porte à 58 le nombre des tombes déterrées dans cette nécropole.

Les tombes à incinération, groupées dans une partie de la nécropole, se trouvent généralement à l'endroit où étaient incinérés les cadavres; leur grand axe n'est nullement en rapport avec les points cardinaux; les fosses sont de forme ovale ou circulaire et peu profondes; une seule tombe possédait des objets d'inventaire. Les tombes à incinération datent du IIe siècle de notre ère. Celles à inhumation sans sarcophage datent également de la même époque.

Compte tenu du rite observé, les tombes à incinération pourraient appartenir à la population dace autochtone de la période de domination romaine, mais on ne détient encore aucune preuve matérielle à cet égard.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Alba Iulia. Tombes à incinération.

Fig. 2. — Alba Iulia. Tombe à inhumation (M 50).
